

Mongdir av eggjum

eisni í kaldastu vetrarmánaðum.

Ytarstu undan-göngumenn og allfluglasar-fróðingar Danmarkar og Englands

ráðgevarna fyrri allfluglarkar Dan-markar, harri C. W. Rasmussen-Ig-kjærgaard, frá Ágnes Seemann, Harald-lund Lyngby, Mr. Powel Owen, F.B.S.A., stjórnarmaður í Council and Executive of National utility poultry Society, England, tilmeila allir at nýta Karswood hoesafóðratilsetningu, sum er heimsins besti og mest nýtt eggjafóðingandi fódra-tilsetningur.

Fró Hoffjægmesturinde Dagmar Caston-skjöld, »Kongstedlund« skrivur fylgjandi einastandandi viðmæli.

»Yngara frálla hoesafóðing« Kars-wood havi eg nýtt hesar síðstu ca. 2 mánaðar við ógvuliga góðum úr-sliti. Hoesaflokkur mín av blandaðum slag, ca. 30-40 í tali, hevur vortíð dagliga ca. 30-40 egg eisni í kaldastu vetrar-mánaðum. Er at fáa hjá keypmönnum, mjólkhandlari og keypslufelagum í pakkum frá 20 oyru. Storsola. Karl Schultz & Co., Keypmannahavn K.

sohmed til Færoerne, ej heller har Stat og Kommuner paa anden Maade ydet nogen Bistand til Byggeriet paa Færoerne.

Færingerne maa altsaa selv skaffe Realkredit gennem deres egne Sparekasser, og disses Midler er derfor haardt anspraendte. Kunde der ikke paa en eller anden Maade skaffes Færingerne lidt Realkredit herne fra, saa at Færingerne kunde frigøre nogle af deres Sparepenge til Fiskeridrift? De færøske Jordstykker er i høj Pris, fordi Færingerne elsker deres Jord og slaas om at faa fat i den. Risiko-en er derfor ikke saa stor ved at laane paa Jorden.

Det vil maaske blive betragtet som formasteligt at henvise til de Hundreder af Millioner, som Sønderjylland har faaet laant og garanteret for, selv om der til Færoerne kun er Tale om et ganske ringe Beløb.

Østifternes Kreditforening har vist principielt ikke noget imod at oprette en Filial paa Færoerne, naar Matrikuleringen af Jorden er kommet i Orden. Det er vist nærmest af idealistiske Grunde, at Kreditforeningen holder sig tilbage. Færingerne er jo ligesom Sønderjyderne uvant med Kurstab paa deres Realkredit.

Med Hensyn til Driftskapital til Fiskeriet, da er en Aktiekapital paa 300.000 Kr. alt for ringe et Beløb til at financiere 3.000 Færingers Fiskeri fra i Januar, naar Skibene udrustes, til hen paa Efteraaret, naar Klipfiskens er færdig til Eksport.

Der maa tages Stilling til Oprettelsen af en Fiskeribank paa Færoerne, som der i flere Aar har været Tale om. Den Mulighed er ikke udelukket, at Færingerne selv vil deltage i Aktietegningen i en saadan Bank, hvor Kapitalen direkte kommer Fiskeriet til gode uden at man behøver at benytte danske Kreditforeningsobligationer som Mellemled, som i Føroya Banki. Færingerne har som sagt tidligere sat deres Sparepenge direkte i Fiskeridriften med Købmændene og Fiskerederne som Medlem.

Med Hensyn til Eksporten af den færøske Klipfisk, blev denne indtil for nogle faa Aar siden financieret af Nationalbanken og enkelte danske Privatbanker gennem Mellemhandlere i København, men efter de store Tab, der til Dels var en Følge af den danske Krones Mangel paa Stabilitet, er denne Financiering nu omtrent ophørt.

Færingerne er derfor nu nødt til at sælge Størstedelen af Fiskeri i halvfrædig Tilstand som

Saltfisk til billige Priser til engelske og skotske Opkøbere, som har Penge nok til at købe Saltfisk og tørre den færdig i England. Men derved har Kvinder og Børn paa Færoerne mistet Størstedelen af den Arbejdsløn ved Fisketilvirkningen, som de tidligere levede af om Foraaret og Sommeren, medens Mændene driver deres færlige Fiskeri under Island og Grønland ombord i deres gamle Kuttere.

Hvis den danske Mellemhandel med de færøske Eksportprodukter skal bevares, maa de danske Banker kunne financiere de danske Mellemhandlere, ellers tvinges Færingerne til at søge til Udlandet, ligesom Islanderne nu gør gennem deres egen direkte Dampskibsforbindelser. Jeg henvendte mig for nogle Aar siden desangående til Hr. Nationalbankdirektør Westy Stephensen, som kender til Forholdene, samt til de andre danske Hovedbanker, men disse Henvendelser førte ikke til noget positivt Resultat.

Færingerne har nu selv dannet et Eksport-Handelsaktieselskab, som har søgt at skaffe sig noget mere Aktiekapital her i København, dette er ogsaa mislykkedes.

Med Hensyn til Importen til Færoerne, da er denne hidtil i stor Udstrækning blevet financieret af Kommissionærer i København. Kommissionærerne kæmper tappert for at holde Stillingen, men ogsaa disse Firmaer lider under Mangelen paa tilstrækkelig Driftskapital, til Dels paa Grund af store Tilgodehavender hos de færøske Kommittenter, hvilket atter delvis er en Følge af Stagnationen i det færøske Erhvervsliv.

I de sidste Aar er der gjort et stort Arbejde af Agenter paa Færoerne for at sætte de færøske Importører i direkte Forbindelse med danske Eksportører. Disse danske Fabrikanten og Grossister yder nu Færingerne en Del af den Kredit, de trænger til, men langt fra tilstrækkeligt. Færingerne har fra gammel Tid gode Forbindelser i Skotland, ogsaa fra Norge faar de en Del Kredit.

Trods dyre Omladningsudgifter og Mangelen paa gode direkte Dampskibsforbindelser med Middelhavslandene, hvor Klipfiskens afsættes, har København endnu gode Betingelser for at bevare Handelsforbindelsen med Færoerne. Dertil kræves især 3 Ting, tilstrækkeligt Kendskab til Forholdene, tilstrækkeligt Initiativ samt først og sidst tilstrækkelig Kapital.

Det vilde være urimeligt at forlange, at det ærede Udvalg skulde tage Stilling til alle de ovennævnte Spørgsmaal. Det, der foreligger, er, at der i disse Dage skal træffes hurtige og afgørende Dispositioner med Hensyn til Aktiemassen i Føroya Banki. Endvidere foreligger der maaske en Mulighed for at skaffe Færingerne ny Kapital under en eller anden Form samtidig med, at der skaffes ny Kapital til Landmandsbanken.

Man ved endnu ikke, om Føroya Banki er købt eller solgt, eller om Aktierne maaske er gaaet over paa fremmede Hænder. Føroya Banki er til Trods for sin ganske lille Aktiekapital faktisk Indehaver af et Monopol paa Pengehandels Omraade, der har den allerstørste Indflydelse paa hele Samfundskøkonomien deroppe. Situationen er derfor i Øjeblikket

skæbnesvanger for Færingerne, næsten i højere Grad end for Landmandsbanken.

Der er ikke Tid for det ærede Udvalg til at afvente officielle Betænkninger fra samfundskøonomiske Repræsentanter paa Færoerne, uafhængige af Banken, og Lagtinget er ikke samlet for i Slutningen af Juli Maaned.

Under disse Omstændigheder har jeg anset det for min Pligt at gøre det ærede Udvalg bekendt med ovenstaaende Oplysninger og henlede Udvalgets Opmærksomhed paa Færingernes samfundskøonomiske Interesser i denne Sag. Jeg tvivler ikke om, at det ærede Udvalg ved de forestaaende vigtige Afgørelse i fuldeste Maal vil varetage disse Samfundsinteresser.

Erbødigt
Dethlef Thomsen.

Fiskiskapur Noregs

1928. 25. februar vóru fingnar falt ca. 6,4 milliónir og eru harav farnar í salt 3,7 milliónir.

Undanfarnu ár var veiðin um somu tíð:

1927	9,6 mill.	falt, harav saltað 5,9 mill.
1926	9,6	— — — — — 2,9
1925	7,5	— — — — — 5,0
1924	4,3	— — — — — 2,1
1923	6,3	— — — — — 3,0
1922	5,1	— — — — — 2,1
1921	7,2	— — — — — 3,1
1920	4,1	— — — — — 2,2

Rættleiðing. Í síðsta blað er undir »Torsfiskiskapur Íslands 1928« komin tann misprenting, at har stendur »Skp.d. a 100« í staðin fyrri »Skp.d. a 160«.

Várfiskurin. Vestur í havi bragdar nú várfiskur; men á Norðurhavinum ber lítið til enn.

Enn er eisni í fyrra lagið har norðuri; meðan várfiskur, eftir gomlum merkjum skuldi verið álkomni á Grægerismessu vestur í havi.

Góður útiróður og stór veiða. Ein motorbátur í Havn »Sigmund«, kom leygardaginn seinasta aftur úr vesturhavinum við einari heldur sjáldsami veiðu: 180 av allar-størstu longum og 140 torskar. Veiðan vág 44 centnar.

Tilsamans hevði hesin bátur eina veiðu fyrri vikuna: 135 centnar.

Nú leggur flotin út!

Nú leggur okkara alt annað enn tíðsvarandi fiskiskipafloiti út við einum 2500 manns av Føroya fagrasta ungdomi. Ikki er tað mentamannakor teimum standa í boði, har 16 máns hvør við øllum sínum sjókleddum mugu halast í einum rómi (í alskyns veðri úti á sjónum), sum hevði verið hildið óvgilítið til 5 uppi á landi. Lítið munnu teir geva gætur eftir korum fiskimannsins, sum fara við meginpartinum av tí virði, hann veiður upp frá botni, antin teir eru í landi ella úr landi; at teir eru, vita vit bert av tí, at tann fiskur, sum her verður keyptur í ráfiski fyrri 12 oyru í mars, verður seldur sum klippiskur til spanskans grossist fyrri 100 í juni—juli.

Gott man tilfari to hava verið til í Føroyinginum av fyrstu tíð; tað hann enn er so frægur, sum hann týðiliga sýndi við síðsta val. Aftaná 400 ára langa kúgan undir skiftandi valds-

hørum við fremmandum monopolhandli, síðan eina stíva hálsa öld undir rangvørgasta skúlskapi heimsins, og enn arbeiddandi undir ringum víðurskiftum bæði til lands og sjós eru føroyskir menn fúsir at bróta seg uppundan bæði tjóskapsliga og fliggjarliga.

Var aðaltílfarið smittin ringari, andi ikki neistin longur!

Heilir og sælar fari tí teir, ið nú leggja útáttur á hitt lúnu-fulla havið, sum stundum gevur ríkar gávur, men sum eisni tekur síni dyru gjöld. Veri teir undir hansara verndarhond, sum øllum valdar, tí tað eru teir best vardið bæði í býrði og andrøðri, bæði í gleði og sorg.

Felagsviðurskipti.

Hóast Føroya Fiskimannafelag stóðugt er í framgongd og hevur eitt límatál ið nú reiggjar ímillum 2000 og 2200, so eru langt frá allir fiskimenn innanfyri felagið enn á tann hátt, at teir allir gjalda limagjald hvørt ár. Ca. 150 fiskiskip munnu ganga út um árið, og man tað vera nakað á leið, um vit rokna 18 manns uppá hvørt yvirhøvir. So státt, skuldi verið ca. 2700 manns, ið við skipum fara, og eru tí javnliga ca. 700 manns utanfelags.

Tað, at skiparafelagsmenn ikki mugu hava óorganiserað fólk við, hevur virka sera nógv styrkjandi fyri Fiskimannafelagið; men einstakir skipara eru ikki felagsmenn heldur, og við teir gerst einki uttan tað, at fiskimenn nokta at fara við teimum.

Hvorjar grundir menn hava til ikki at vera felagsmenn, er sera ymist. Ofta man grundin vera eingin; og hitt bera og blektaða ansaloyssi er atvoldin til, at menn standa utanfelags. Summir siga seg ikki hava ráð at vera felagsmenn, teir tola ikki at missa tær 6 kr.; men vit hava gáað eftir, at mangir av hesum monnum væl hava ráð at keypa mong slíkir upp í brennivíni og tubbakki um árið, sær til lítlan fara. Eingin skipari sigir seg ikki kunna vera felagsmann av trúargrundum og hann hevur hvørt ár óorganiserað fólk. Ikki ber tað so sjáldan á, at utanfelagsmenn hava notið beivuegis gagn av tí felagið avrikar: Eitt skip ella ein reiðari við fleiri skipum kemur í peningatrond ella fer á húsangang. Fiskimannafelagið má nú uppi leikin fyrri at bjarga tí, fiskimenninir eiga, og mangar ferðir hevur tað eydnast at bjarga einum 10—100 ella 150 túsdum krónum, men eru her utanfelagsmenn uppi í (og tað hevur verið tilfelli), fáa teir sama rætt sum felagsmenn, um ikki allir limalistarnir eru komnir inn til felagsskrivarans tá sakin verður avgjörd, so hann kann sleggja hvørjir ið felagsmenn eru; men listarnir koma tíverri ikki allir inn, fyrr enn í januar—mars árið eftir og so veit felagsskrivarin ikki vist um ein maður er limur ella ikki; umvegis njóta allir fiskimenn gagn av tí felagið hevur avrikað síðani 1922.

At felagsmenn ilskast við tílíkt er sjálvsagt; men einki er hesum at bota uttan at senda limalistarnar inn til felagsskrivarans innan 1. oktober og halda uppi góðum felagsskiili. At hugsa um, at teir sum lúra seg undan at rinda limagjald, skulu koma til betri hugsan av tí, teir njóta gagna av felagsskapinum, er fákunnugt, tí hann, sum er so lítiltáður, at hann krýpur undan pliktini, smæðist heldur ikki fyrri at taka við órættvísnum peningi.

Hava tygum ilt av líktorum? harðari húð? eymum fótum? ella av fótasveittum?

Radox fótatvátasalt er hitt einasta gróandi og linandi ráð móti onanfyri nevndu ílkskum. Radox er heilt óumveruligt í hvørjum húsi. Ein Radox-fótatvátur gevur tygum »nýggjar fótur«. — Hví líða fótakvøl longur? Keypi ein pakka í dag í sápusolu, apotheki ella hjá keypmanni.

Summir felagsmenn hotta við ikki at rinda limsgjald vegna tess, at aðrir sleppa undan ella eru órudduligir. Tilíkt er eisni fákunnur, tí skulu øll tey, sum eru rættvis í huga halda uppat við at gera rættvisargörðir fyrri tað, at onnur eru órættvis, verðir endin bert tann, at alt rættvisi dóyr út av foldini.

Tá nú menn vera ríknir frá mýnstringini av tí, at teir eru utan felagsmenn og skulu galda 7 kr. ístaðin fyrri 6, eru teir stundum ófrýntligir, og vera teir spurdir hví teir tað ikki hava góldið heima, er ikki sjáldan, at teir kennast inná sóknarformannin, — hann hevur ikki kravt teir — hann er ikki álltandi o. s. fr. — Tilíkt undanfarsla er eisni fákunnur, tí sóknarlimirnir hava sjálvir valt sær sóknarformannin, og teir kunnu sjálvir seta hann av, um teir ikki halda hann duga, so óskil frá sóknarformanninum bera allir sóknarlimirnir ábyrgdina fyrri, um teir ikki taka sær um reigg, tá teir vita av, at óskil er. Eingin sleppur undan ábyrdini við at skumpa frá sær skyldu sína!

Eitt so stórt og spjált felag sum Føroya Fiskimannafelag er sjálvsagt ikki so lætt at stjórna sum eitt minni felag, t. d. eitt arbeidsmannafelag, ið bert umfatar eitt bygdarlag, og Fiskimannafelagnum tørvast tessvegna ágrýtnari stjórnarmenn; men so sum hendan stóra organisatión er fyriskipað, gongur alt væl bert hvør álitismaður ger skyldu sína. Mest hongur á sóknarformanninum, og varir tí um at limirnir mota, tá val; eru og velja skilabestu og álltamestu menn til sóknarformenn.

Tað er ikki so sjáldsamt, at felagshugaðir menn, sum leiðast við óskilið, koma og bera fram eina hugsan, sum ár undan ári hevur livað. Hon er hendan: Mýnstringarstjórnin — fúti ella sýslumaður skulu hava ta skyldu, ikki at mýnstra nakran mann uttan hann er í Føroya Fiskimannafelagið. Tá svarað verður aftur, at tilíka skyldu hava teir ikki, krevja hesir felagsmenn, ið hava hesa hugsjón, at lottingið skal leggja hesa skyldu á teir við lóg.

Um tað kundi verið moguligt at lagt tilíka lógskyldu á mýnstringarstjórnar er sera ívasamt; men lat okkum siga, at tað var moguligt. Hvussu víði úrslitið verði?

Felagslógin mátti so verið samtykt á lottingið — og ríkisdegi við. — Sum lottingið til Dags hevur verið samansett, og sum tað enn er samansett, eru tað ikki fiskimennin ella teirra álitismenn ið ráða, og vit kvíga tí fyrri, at felagslógin fekk tilíka broyting á lottingi, at hon neyvan varð so fræg fyrri fiskimenninar, sum hon er. Soleingi sum fiskimenninir ikki standa saman í flokki við javnlíkum sínum, arbeidsmonnum og seta sínar egnu menn við landa-